

Cursuri universitare

MIHAELA ROTARU

DREPT PENAL. PARTEA SPECIALĂ

*Infracțiuni de corupție și de serviciu –
Infracțiuni de genocid, contra umanității și de război*

– curs universitar –

Cuprins

TITLUL V. INFRAȚIUNI DE CORUPȚIE ȘI DE SERVICIU	5
Capitolul I. Infrațțiuni de corupție	5
Luarea de mită - Art. 289 C. pen.	5
Darea de mită - Art. 290 C. pen.....	13
Traficul de influență - Art. 291 C. pen.	17
Cumpărare de influență - Art. 292 C. pen.	20
Fapte săvârșite de membrii instanțelor de arbitraj sau în legătură cu aceștia - Art. 293 C. pen.	24
Fapte săvârșite de funcționari străini sau în legătură cu aceștia - Art. 294 C. pen.	25
Capitolul II. Infrațțiuni de serviciu	26
Delapidarea - Art. 295 C. pen.....	26
Purtarea abuzivă - Art. 296 C. pen.	30
Abuzul în serviciu - Art. 297 C. pen.....	33
Neglijența în serviciu - Art. 298 C. pen.....	38
Folosirea abuzivă a funcției în scop sexual - Art. 299 C. pen.	41
Uzurparea funcției - Art. 300 C. pen.	44
Folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane - Art. 301 C. pen.....	47
Violarea secretului corespondenței - Art. 302 C. pen.....	49
Divulgarea informațiilor secrete de stat - Art. 303 C. pen.....	52
Divulgarea informațiilor secrete de serviciu sau nepublice - Art. 304 C. pen.....	55
Neglijența în păstrarea informațiilor - Art. 305 C. pen.....	58
Obținerea ilegală de fonduri - Art. 306 C. pen.	60
Deturnarea de fonduri - Art. 307 C. pen.....	63
TITLUL VI. INFRAȚIUNI DE FALS	66
Capitolul I. Falsificarea de monede, timbre sau de alte valori	66
Falsificarea de monede - Art. 310 C. pen.	66
Falsificarea de titluri de credit sau instrumente de plată - Art. 311 C. pen.	69
Falsificarea de timbre sau efecte poștale - Art. 312 C. pen.	73
Punerea în circulație de valori falsificate sau dobândirea de instrumente de plată fără numerar falsificate - Art. 313 C. pen.....	75
Deținerea de instrumente în vederea falsificării de valori - Art. 314 C. pen.	79
Emiterea frauduloasă de monedă - Art. 315 C. pen.....	83
Falsificarea de valori străine - Art. 316 C. pen.....	85
Capitolul II. Falsificarea instrumentelor de autentificare sau de marcare	86
Falsificarea de instrumente oficiale - Art. 317 C. pen.	86
Folosirea instrumentelor false - Art. 318 C. pen.	88
Falsificarea de instrumente de autentificare străine - Art. 319 C. pen.....	90

Capitolul III. Falsuri în înscrisuri	91
Falsul material în înscrisuri oficiale - Art. 320 C. pen.....	91
Falsul intelectual - Art. 321 C. pen.....	95
Falsul în înscrisuri sub semnătură privată - Art. 322 C. pen.....	97
Uzul de fals - Art. 323 C. pen.....	100
Falsificarea unei înregistrări tehnice - Art. 324 C. pen.....	102
Falsul informatic - Art. 325 C. pen.....	105
Falsul în declarații - Art. 326 C. pen.....	107
Falsul privind identitatea - Art. 327 C. pen.....	110
Infrațiuni de fals comise în legătură cu autoritatea unui stat străin - Art. 328 C. pen.....	112
TITLUL VII. INFRAȚIUNI CONTRA SIGURANȚEI PUBLICE	113
Capitolul I. Infrațiuni contra siguranței circulației pe căile ferate	113
Neîndeplinirea îndatoririlor de serviciu sau îndeplinirea lor defectuoasă - Art. 329 C. pen.....	113
Neîndeplinirea îndatoririlor de serviciu sau îndeplinirea lor defectuoasă din culpă - Art. 330 C. pen.....	115
Părăsirea postului și prezența la serviciu sub influența alcoolului ori a altor substanțe sau refuzul ori sustragerea de la prelevarea de mostre biologice - Art. 331 C. pen.....	117
Distrugerea sau semnalizarea falsă - Art. 332 C. pen.....	119
Capitolul II. Infrațiuni contra siguranței circulației pe drumurile publice	123
Punerea în circulație sau conducerea unui vehicul neînmatriculat - Art. 334 C. pen.....	123
Conducerea unui vehicul fără permis de conducere - Art. 335 C. pen.....	127
Conducerea unui vehicul sub influența alcoolului sau a altor substanțe - Art. 336 C. pen.....	131
Consumul de alcool sau de alte substanțe psihoactive ulterior producerii unui accident de circulație - Art. 336 ¹ C. pen.....	136
Refuzul sau sustragerea de la prelevarea de mostre biologice - Art. 337 C. pen.....	140
Părăsirea locului accidentului ori modificarea sau ștergerea urmelor acestuia - Art. 338 C. pen.....	143
Împiedicarea sau îngreunarea circulației pe drumurile publice - Art. 339 C. pen.....	146
Nerespectarea atribuțiilor privind verificarea tehnică ori efectuarea reparațiilor - Art. 340 C. pen.....	149
Efectuarea de lucrări neautorizate în zona drumului public - Art. 341 C. pen.....	152
Capitolul III. Nerespectarea regimului armelor, munițiilor, materialelor nucleare și al materiilor explozive	155
Nerespectarea regimului armelor și al munițiilor - Art. 342 C. pen.....	155
Uzul de armă fără drept - Art. 343 C. pen.....	158
Falsificarea sau modificarea. Ștergerea sau modificarea marcajelor de pe arme letale - Art. 344 C. pen.....	162

Nerespectarea regimului materialelor nucleare sau al altor materii radioactive - Art. 345 C. pen.	165
Nerespectarea regimului materiilor explozive - Art. 346 C. pen.	169
Nerespectarea regimului precursorilor de explozivi restricționați - Art. 346 ¹ C. pen.	172
Capitolul IV. Infrațiuni privitoare la regimul stabilit pentru alte activități reglementate de lege	176
Exercitarea fără drept a unei profesii sau activități - Art. 348 C. pen.	176
Neluarea măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă - Art. 349 C. pen.	178
Nerespectarea măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă - Art. 350 C. pen.	181
Camăta - Art. 351 C. pen.	183
Capitolul V. Infrațiuni contra sănătății publice	186
Zădărnicierea combaterii bolilor - Art. 352 C. pen.	186
Omisiunea declarării unor informații - Art. 352 ¹ C. pen.	190
Contaminarea venerică - Art. 353 C. pen.	191
Transmiterea sindromului imunodeficient dobândit - Art. 354 C. pen.	193
Răspândirea bolilor la animale sau plante - Art. 355 C. pen.	195
Infectarea apei - Art. 356 C. pen.	197
Falsificarea sau substituirea de alimente ori alte produse - Art. 357 C. pen.	199
Comercializarea de produse alterate - Art. 358 C. pen.	202
Traficul de produse sau substanțe toxice - Art. 359 C. pen.	204
Capitolul VI. Infrațiuni contra siguranței și integrității sistemelor și datelor informatic	207
Accesul ilegal la un sistem informatic - Art. 360 C. pen.	207
Interceptarea ilegală a unei transmisii de date informatice - Art. 361 C. pen.	209
Alterarea integrității datelor informatice - Art. 362 C. pen.	211
Perturbarea funcționării sistemelor informatice - Art. 363 C. pen.	214
Transferul neautorizat de date informatice - Art. 364 C. pen.	215
Operațiuni ilegale cu dispozitive sau programe informatice - Art. 365 C. pen.	217
TITLUL VIII. INFRAȚIUNI CARE ADUC ATINGERE UNOR RELAȚII PRIVIND CONVIEȚUIREA SOCIALĂ	220
Capitolul I. Infrațiuni contra ordinii și liniștii publice	220
Constituirea unui grup infracțional organizat - Art. 367 C. pen.	220
Instigare publică - Art. 368 C. pen.	223
Incitarea la violență, ură sau discriminare - Art. 369 C. pen.	225
Încercarea de a determina săvârșirea unei infracțiuni - Art. 370 C. pen.	228
Tulburarea ordinii și liniștii publice - Art. 371 C. pen.	229
Portul sau folosirea fără drept de obiecte periculoase - Art. 372 C. pen.	232
Împiedicarea desfășurării unei adunări publice - Art. 373 C. pen.	235

Pornografia infantilă - Art. 374 C. pen.	236
Ultrajul contra bunelor moravuri - Art. 375 C. pen.	240
Capitolul II. Infrațiuni contra familiei.....	242
Bigamia - Art. 376 C. pen.	242
Incestul - Art. 377 C. pen.	244
Abandonul de familie - Art. 378 C. pen.	246
Nerespectarea măsurilor privind încredințarea minorului - Art. 379 C. pen.	249
Împiedicarea accesului la învățământul general obligatoriu - Art. 380 C. pen.	251
Capitolul III. Infrațiuni contra libertății religioase și respectului datorat persoanelor decedate	254
Împiedicarea exercitării libertății religioase - Art. 381 C. pen.	254
Profanarea lăcașurilor sau a obiectelor de cult - Art. 382 C. pen.	256
Profanarea de cadavre sau morminte - Art. 383 C. pen.	257
Prelevarea ilegală de țesuturi sau organe - Art. 384 C. pen.	259
TITLUL IX. INFRAȚIUNI ELECTORALE	263
Împiedicarea exercitării drepturilor electorale - Art. 385 C. pen.	263
Coruperea alegătorilor - Art. 386 C. pen.	265
Frauda la vot - Art. 387 C. pen.	267
Frauda la votul electronic - Art. 388 C. pen.	270
Violarea confidențialității votului - Art. 389 C. pen.	271
Nerespectarea regimului urnei de vot - Art. 390 C. pen.	273
Falsificarea documentelor și evidențelor electorale - Art. 391 C. pen.	275
Fapte săvârșite în legătură cu un referendum - Art. 392 C. pen.	277
TITLUL X. INFRAȚIUNI CONTRA SECURITĂȚII NAȚIONALE	278
Trădarea - Art. 394 C. pen.	278
Trădarea prin transmitere de informații secrete de stat - Art. 395 C. pen.	280
Trădarea prin ajutarea inamicului - Art. 396 C. pen.	282
Acțiuni împotriva ordinii constituționale - Art. 397 C. pen.	284
Înalta trădare - Art. 398 C. pen.	286
Acțiunile ostile contra statului - Art. 399 C. pen.	287
Spionajul - Art. 400 C. pen.	287
Atentatul care pune în pericol securitatea națională - Art. 401 C. pen.	288
Atentatul contra unei colectivități - Art. 402 C. pen.	290
Actele de diversiune - Art. 403 C. pen.	292
Comunicarea de informații false - Art. 404 C. pen.	294
Propaganda pentru război - Art. 405 C. pen.	295
Compromiterea unor interese de stat - Art. 406 C. pen.	297
Divulgarea secretului care periclitează securitatea națională - Art. 407 C. pen.	298
Infrațiuni contra persoanelor care se bucură de protecție internațională - Art. 408 C. pen.	301
Constituirea de structuri informative ilegale - Art. 409 C. pen.	304
Nedenunțarea unor infrațiuni contra securității naționale - Art. 410 C. pen.	305

TITLUL XI. INFRAȚIUNI CONTRA CAPACITĂȚII DE LUPTĂ A FORȚELOR ARMATE	308
Capitolul I. InfraȚiuni săvârșite de militari	308
Absența nejustificată - Art. 413 C. pen.....	308
Dezertarea - Art. 414 C. pen.....	310
Încălcarea consemnului - Art. 415 C. pen.	312
Părăsirea postului sau comenzii - Art. 416 C. pen.....	314
Insubordonarea - Art. 417 C. pen.	316
Constrângerea superiorului - Art. 418 C. pen.....	317
Abuzul de autoritate - Art. 419 C. pen.....	319
Lovirea superiorului ori a inferiorului - Art. 420 C. pen.	321
Capitularea - Art. 421 C. pen.....	322
Părăsirea câmpului de luptă - Art. 422 C. pen.	324
Zborul neautorizat - Art. 423 C. pen.....	326
Părăsirea navei - Art. 424 C. pen.....	327
Părăsirea comenzii - Art. 425 C. pen.....	329
Neluarea măsurilor necesare în operațiunile navale - Art. 426 C. pen.	331
Coborârea pavilionului - Art. 427 C. pen.	333
Coliziunea - Art. 428 C. pen.....	334
Capitolul II. InfraȚiuni săvârșite de militari sau de civili.....	337
Sustragerea de la serviciul militar în timp de război - Art. 432 C. pen.	337
Agresiunea împotriva santinelei - Art. 433 C. pen.	338
Sustragerea de la luarea în evidența militară - Art. 434 C. pen.	340
Neprezentarea la încorporare sau concentrare - Art. 435 C. pen.....	342
Jefuirea celor căzuți pe câmpul de luptă - Art. 436 C. pen.....	343
Folosirea emblemei Crucea Roșie - Art. 437 C. pen.	345
TITLUL XII. INFRAȚIUNI DE GENOCID, CONTRA UMANITĂȚII ȘI DE RĂZBOI	347
Capitolul I. InfraȚiuni de genocid și contra umanității	347
Genocidul - Art. 438 C. pen.	347
InfraȚiuni contra umanității - Art. 439 C. pen.	349
Capitolul II. InfraȚiuni de război.....	352
InfraȚiuni de război contra persoanelor - Art. 440 C. pen.	352
InfraȚiuni de război contra proprietății și altor drepturi - Art. 441 C. pen.	355
InfraȚiuni de război contra operațiunilor umanitare și emblemelor - Art. 442 C. pen.	357
Utilizarea de metode interzise în operațiunile de luptă - Art. 443 C. pen.....	360
Utilizarea de mijloace interzise în operațiunile de luptă - Art. 444 C. pen.....	363
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	365

MIHAELA ROTARU

DREPT PENAL. PARTEA SPECIALĂ

*Infracțiuni de corupție și de serviciu –
Infracțiuni de genocid, contra umanității și de război*

– curs universitar –

Universul Juridic
București
-2026-

TITLUL V

INFRAȚIUNI DE CORUPȚIE ȘI DE SERVICIU

Capitolul I

Infrațțiuni de corupție

Luarea de mită

Art. 289 C. pen.

1. Conținut legal

În cuprinsul art. 289 C. pen. este descrisă fapta de luare de mită astfel:

– o variantă de bază, în alin. (1): „Fapta funcționarului public care, direct ori indirect, pentru sine sau pentru altul, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase, în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea ori întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri”;

– o variantă asimilată, în alin. (2): „Fapta prevăzută în *alin. (1)*, săvârșită de una dintre persoanele prevăzute în *art. 175 alin. (2)*, constituie infrațțiune numai când este comisă în legătură cu neîndeplinirea, întârzierea îndeplinirii unui act privitor la îndatoririle sale legale sau în legătură cu efectuarea unui act contrar acestor îndatoriri”.

În art. 308 alin. (1) C. pen. regăsim o variantă atenuată a infrațțiunii de luare de mită, atunci când aceasta se comite în mediul privat, fiind descrisă de legiuitor astfel: „Dispozițiile *art. 289-292, 295, 297-300 și art. 304* privitoare la funcționarii publici se aplică în mod corespunzător și faptelor săvârșite de către sau în legătură cu persoanele care exercită, permanent ori temporar, cu sau fără o remunerație, o însărcinare de orice natură în serviciul unei persoane fizice prevăzute la *art. 175 alin. (2)* ori în cadrul oricărei persoane juridice”.

În art. 7 din Legea¹ nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție regăsim o variantă agravată a infrațțiunii de luare de mită, descrisă de legiuitor astfel: „Faptele de luare de mită (...) săvârșite de o persoană care:

- a) exercită o funcție de demnitate publică;
- b) este judecător sau procuror;
- c) este organ de cercetare penală sau are atribuții de constatare ori de sancționare a contravențiilor;
- d) este una dintre persoanele prevăzute la art. 293 C. pen. se sancționează cu pedeapsa prevăzută la art. 289 sau 291 C. pen., ale cărei limite se majorează cu o treime”.

2. Condiții preexistente

2.1. Obiect juridic

În privința obiectului juridic *generic*, analiza va fi făcută la începutul fiecărui titlu și va rămâne valabilă explicația pentru fiecare dintre incriminările din respectivul titlu, având în

¹ Publicată în M. Of. nr. 219 din 18 mai 2000, cu modificările și completările ulterioare.

vedere că acest criteriu, cel al obiectului juridic generic, a fost cel utilizat de legiuitor în sistematizarea titlurilor din partea specială a Codului penal în vigoare.

Așadar, obiectul juridic generic al infrațiunilor din titlul al V-lea din partea specială a Codului penal și, implicit, al infrațiunii de luare de mită este reprezentat de ansamblul relațiilor sociale care apar și se dezvoltă cu privire la protejarea și la buna desfășurare a activității de serviciu.

Obiectul juridic *special* este propriu fiecărei infrațiuni, astfel va fi analizat pentru fiecare infrațiune în parte. În cazul infrațiunii de luare de mită, acesta este reprezentat de ansamblul relațiilor sociale care apar și se dezvoltă cu privire la asigurarea bunei desfășurări a activității de serviciu, ceea ce presupune din partea funcționarului fie public, fie privat să respecte în integralitatea lor dispozițiile legale care îi reglementează activitatea și să se abțină de la orice acțiune de corupere.

2.2. Obiect material

În cazul tuturor infrațiunilor de corupție, deci și în cazul infrațiunii de luare de mită, nu există obiect material² deoarece valoarea socială protejată nu se materializează.

2.3. Subiectul activ nemijlocit este calificat expres, în toate variantele de incriminare. Astfel, în varianta de bază, autorul infrațiunii de luare de mită trebuie să fie un funcționar public. În varianta asimilată, autor este una dintre persoanele de la art. 175 alin. (2) C. pen.

În varianta atenuată, autor este persoana care exercită, permanent ori temporar, cu sau fără o remunerație, o însărcinare de orice natură în serviciul unei persoane fizice prevăzute la art. 175 alin. (2) C. pen. ori în cadrul oricărei persoane juridice.

În varianta agravată, autor poate fi una dintre persoanele care fie exercită o funcție de demnitate publică, fie este judecător sau procuror, fie este organ de cercetare penală sau are atribuții de constatare ori de sancționare a contravențiilor, fie este una dintre persoanele de la art. 293 C. pen. (membri ai instanțelor de arbitraj).

Sintagma „funcționar public” este definită în art. 175 C. pen. astfel: „(1) Funcționar public, în sensul legii penale, este persoana care, cu titlu permanent sau temporar, cu sau fără o remunerație:

a) exercită atribuții și responsabilități, stabilite în temeiul legii, în scopul realizării prerogativelor puterii legislative, executive sau judecătorești;

b) exercită o funcție de demnitate publică sau o funcție publică de orice natură;

c) exercită, singură sau împreună cu alte persoane, în cadrul unei regii autonome, al altui operator economic sau al unei persoane juridice cu capital integral sau majoritar de stat, atribuții legate de realizarea obiectului de activitate al acesteia.

(2) De asemenea, este considerată funcționar public, în sensul legii penale, persoana care exercită un serviciu de interes public pentru care a fost investită de autoritățile publice sau care este supusă controlului ori supravegherii acestora cu privire la îndeplinirea respectivului serviciu public”.

² Cu privire la acest aspect, există unanimitate la acest moment în literatura de specialitate. Pentru detalii, a se vedea M. Udriou, *Drept penal. Partea specială*, ed. a 4-a, Ed. C.H. Beck, București, 2017, p. 447; C. Rotaru, A.-R. Trandafir, V. Cioclei, *Drept penal. Partea specială II*, curs tematic, ed. a 7-a, Ed. C.H. Beck, București, 2024, p. 248.

În alin. (1) al art. 175 C. pen. regăsim definiția pentru funcționarul public propriu-zis, în sensul legii penale. În alin. (2) al art. 175 C. pen. regăsim definiția pentru funcționarul public asimilat.

Persoanele la care face referire legiuitorul în varianta atenuată au fost denumite în literatura de specialitate³ „funcționari privați”.

Sunt funcționari publici propriu-zisi, în sensul legii penale, în temeiul art. 175 alin. (1) lit. a) C. pen., spre exemplu, membrii parlamentului (senatori, deputați), membrii guvernului, judecătorii și procurorii.

În temeiul art. 175 alin. (1) lit. b) tz. I C. pen., sunt funcționari publici, în sensul legii penale, toate persoanele care au fost alese sau numite într-o funcție de demnitate publică⁴, la nivelul administrației centrale, dar și locale, inclusiv persoanele care ocupă funcții asimilate celor de demnitate publică, după cum sunt toate aceste funcții prevăzute în Anexa nr. IX a Legii⁵ nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice. Amintim spre exemplificare următoarele funcții de demnitate publică: vicepreședinții Senatului și ai Camerei Deputaților, secretarii și chestorii Senatului și ai Camerei Deputaților, președinții și vicepreședinții comisiilor permanente ale Senatului și Camerei Deputaților, secretarul de stat, subsecretarul de stat, președintele Academiei Române, vicepreședintele și secretarul general al Academiei Române, președintele Consiliului Legislativ, Avocatul Poporului, președintele Consiliului Concurenței, președintele și membrii Consiliului Național al Audiovizualului, primarul general al Capitalei, viceprimarul Capitalei, primarii sectoarelor municipiului București, primarul și viceprimarul de oraș/municipiu, primarul și viceprimarul de comună etc.

În temeiul art. 175 alin. (1) lit. b) tz. a II-a C. pen., sunt funcționari publici, în sensul legii penale, persoanele care exercită o funcție publică⁶ de orice natură, precum: medicul angajat cu contract de muncă într-o unitate spitalicească din sistemul public de sănătate⁷, profesorul din învățământul preuniversitar de stat⁸, polițiștii etc.

În temeiul art. 175 alin. (1) lit. c) C. pen., sunt funcționari publici, în sensul legii penale, persoanele care, spre exemplu, exercită atribuții legate de obiectul de activitate al unei regii autonome, precum⁹: Regia Autonomă Administrația Națională de Meteorologie, Regia Autonomă Autoritatea Aeronautică Civilă Română, Regia Autonomă Monitorul Oficial, Regia Autonomă Tehnologii pentru Energia Nucleară – RATEN, Regia Autonomă Registrul Auto Român etc. Este de asemenea, în sensul legii penale, funcționar public persoana care

³ A se vedea, spre exemplu, M. Udroui, *Drept penal. Partea specială, op. cit.*, p. 452.

⁴ Potrivit art. 7 lit. h) din Legea nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, „funcția de demnitate publică este acea funcție publică care se ocupă prin mandat obținut direct, prin alegeri organizate, sau indirect, prin numire, în condițiile legii”.

⁵ Publicată în M. Of. nr. 492 din 28 iunie 2017, cu modificările și completările ulterioare.

⁶ Pentru detalii privind înțelesul sintagmei „funcție publică”, a se vedea <https://www.anfp.gov.ro/cariera-in-functia-publica/functia-publica-informatii-generale/> (ultima accesare: 13 august 2025).

⁷ Pentru detalii, a se vedea decizia ICCJ nr. 26/2014 pentru dezlegarea unei chestiuni de drept (publicată în M. Of. nr. 24 din 13 ianuarie 2015), disponibilă la <https://www.iccj.ro/2014/12/03/decizia-nr-26-din-03-decembrie-2014/> (ultima accesare: 13 august 2025).

⁸ Pentru detalii, a se vedea decizia ICCJ nr. 8/2017 pentru dezlegarea unei chestiuni de drept (publicată în M. Of. nr. 290 din 25 aprilie 2017), disponibilă la <https://www.iccj.ro/2017/03/15/decizia-nr-8-din-15-martie-2017/> (ultima accesare: 13 august 2025).

⁹ În România funcționează la acest moment 764 de regii autonome. Pentru detalii, a se vedea <https://ent.firme-on-line.ro/entities/rau.ro.html> (ultima accesare: 13 august 2025).